



Výbor OSN pre práva dieťaťa vyzval slovenskú vládu, aby dôsledne plnila svoje záväzky na ochranu práv detí

Výbor OSN pre práva dieťaťa (Výbor) vyzval slovenskú vládu, aby dôsledne plnila svoje záväzky na ochranu práv detí. Vyplýva to zo záverečných zistení, ktoré Výbor vydal po svojom májovom zasadnutí a diskusii so slovenskou vládou delegáciou v Ženeve.

Mimovládne organizácie Európske centrum pre práva Rómov (ERRC), Poradňa pre občianske a ľudské práva (POLP) a Občan, demokracia a zodpovednosť (ODZ) poskytli Výboru **informácie o aktuálnej situácii v oblasti ochrany práv detí na Slovensku**. V správach zaslaných Výboru konkrétne informovali o znevýhodnenej situácii rómskych detí a o porušeníach v oblasti reprodukčných práv a reprodukčného zdravia dievčat a mladých žien.

Výbor pre práva dieťaťa je orgánom OSN pozostávajúcím z nezávislých expertov a expertiek, dohliadajúcich na dodržiavanie medzinárodného **Dohovoru o právach dieťaťa** jeho zmluvnými štátmi. Dodržiavanie Dohovoru Slovenskom Výbor posudzoval na zasadnutí so slovenskou vládou delegáciou v dňoch 24. - 25. mája 2016 v Ženeve. Stalo sa tak opätovne po takmer deviatich rokoch. Zasadnutiu predchádzalo zaslanie **periodickej správy slovenskej vlády**, v ktorej zhrnula prijaté opatrenia na ochranu práv detí z ostatných rokov a dosiahnutý pokrok v tejto oblasti.

Vo svojich pomerne rozsiahlych **záverečných zisteniach** Výbor poukázal na **mnohé závažné a neriešené problémy** v oblasti ochrany ľudských práv detí na Slovensku. Výraznú pozornosť venoval pretrvávajúcim prejavom diskriminácie detí patriacich k znevýhodneným skupinám, ako sú zdravotne znevýhodnené deti a rómske deti.

Výbor vyjadril znepokojenie nad **pretrvávajúcou diskrimináciou rómskych detí v prístupe k vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti a primeraným životným podmienkam**. Upozornil na to, že mnoho rómskych rodín stále žije v segregovaných lokalitách a nemá prístup k primeranému bývaniu a pitnej vode, čo je nevyhnutné koncepciou politikou vlády zmeniť. Zároveň je nutné zamedziť prípadom nútených vysťahovaní rómskych rodín bez zabezpečenia primeraného náhradného bývania. Výbor špecificky zdôraznil aj akútnu potrebu odstraňovať prejavy segregácie rómskych detí vo vzdelávaní a prijímať opatrenia na **zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania na slovenských školách** ako protiváhy k existujúcej segregácii.

Výbor ďalej vláde odporučil zabezpečiť **účinné vyšetrenie všetkých zdokumentovaných prejavov možného násillia voči rómskym deťom zo strany polície**, vrátane násillných policajných razíí vo vylúčených rómskych komunitách z ostatných rokov. V tomto smere zdôraznil tiež potrebu zriadenia **plne nezávislého vyšetrovacieho orgánu**, ktorý by stál mimo štruktúr ministerstva vnútra.

Rovnako ako viaceré ďalšie orgány OSN pred ním, Výbor odporučil vláde **dôsledné vyšetrenie praxe násillných sterilizácií rómskych žien a dievčat** z ostatných desaťročí a poskytnutie primeraného odškodnenia pre poškodené ženy a dievčatá. V oblasti zdravotnej starostlivosti vyjadril tiež znepokojenie

nad zdokumentovanými prípadmi **segregácie rómskych žien, dievčat a detí na oddeleniach niektorých slovenských nemocníc** a odporučil túto prax monitorovať a predchádzať jej.

Výbor kritizoval aj legislatívne opatrenia, ktoré v posledných rokoch sprísnil **podmienky pre poberanie niektorých štátnych sociálnych dávok**, konkrétne prídavku na dieťa, rodičovského príspevku a príspevku pri narodení dieťaťa. Tie majú podľa neho neprimeraný negatívny dopad na znevýhodnené rómske rodiny a vedú k ich diskriminácii. Výbor preto odporúča ich legislatívnu zmenu.

Osobitnú pozornosť Výbor venoval aj **nedostatočnej ochrane reprodukčných práv a reprodukčného zdravia mladých žien a dievčat** na Slovensku. Napríklad vyslovil znepokojenie nad **nízkou dostupnosťou antikoncepcie**, ktorá pramení z jej vysokej ceny a zo skutočnosti, že antikoncepcia nie je hrazená z verejného zdravotného poistenia, pričom Výbor Slovenskú republiku na takúto úhradu vyzval. Taktiež kritizoval viaceré **bariéry v prístupe dospelujúcich dievčat k interrupciám** – konkrétne napríklad zákonnú požiadavku na súhlas rodičov v prípade všetkých interrupcií u dievčat mladších ako 18 rokov, skutočnosť, že interrupcie na žiadosť (t. j. bez uvedenia dôvodu) nie sú hrazené z verejného zdravotného poistenia, povinnú 48-hodinovú čakaciu dobu, ktorou musí prejsť každá žena alebo dospelujúce dievča žiadajúce o interrupciu, povinné a zaujaté poučenie pred interrupciou, ktoré nemôžu dospelujúce dievčatá a ženy odmietnuť, či neadekvátnu právnu úpravu výhrady svedomia. Výbor zároveň vyzval vládu, aby všetky **uvedené prekážky odstránila**. Výbor bol znepokojený aj **vysokou mierou tehotenstiev u dospelujúcich dievčat** a skutočnosťou, že mladé matky sú často nútené odísť zo školy, a apeloval na vládu, aby chránila práva dospelujúcich dievčat, ktoré sú tehotné a ktoré sa stanú matkami. Apeloval tiež na vládu, aby mladých ľudí, a **osobitne chlapcov a mužov, viedla k zodpovednému rodičovstvu a zodpovednému sexuálnemu správaniu**.

MVO vyzývajú vládu, aby v plnej miere prevzala zodpovednosť za svoj medzinárodnoprávny záväzok chrániť ľudské práva detí a aby odporúčania Výboru premietla do konkrétnych vládnych politik a opatrení v najbližších rokoch.

Zástupcovia a zástupkyňa MVO v nadväznosti na zverejnené odporúčania Výboru pre Slovensko povedali:

“Vítame odporúčania Výboru pre práva dieťaťa týkajúce sa ochrany práv detí, vrátane rómskych detí, na Slovensku. Žiadame zodpovedné inštitúcie, aby začali rezolútne konať, ukončili diskrimináciu rómskych detí a naplnili všetky odporúčania Výboru, pretože sme presvedčení o tom, že sú v najlepšom záujme detí,” povedal **Ďorđe Jovanović**, prezident ERRC.

“Odporúčania Výboru potvrdzujú, že miera porušovania ľudských práv rómskych detí na Slovensku je naďalej veľmi závažná a znepokojujúca. Výbor dal okrem iného do popredia aj niektoré doposiaľ málo spomínané prejavy diskriminácie vo vzťahu rómskym deťom, ako sú prípady ich segregácie v nemocniciach či diskriminačné ustanovenia v sociálnej oblasti, ktoré majú neprimeraný negatívny dopad práve na znevýhodnené rómske deti. Tieto odporúčania by mali byť pre vládu budičkom smerom k tomu, aby podstatne zlepšila ochranu ľudských práv rómskych detí a venovala potrebnú pozornosť prejavom diskriminácie, ktorým tieto deti čelia,” uviedol **Štefan Ivanco**, programový koordinátor Poradne pre občianske a ľudské práva.

„Zistenia a odporúčania Výboru v otázkach sexuálneho a reprodukčného zdravia sú len ďalším kamienkom v mozaike odporúčaní viacerých orgánov OSN, ktoré Slovensko dlhodobo a konzistentne vyzývajú na odstránenie porušení práv dievčat a žien v tejto oblasti. Slovenská republika však k týmto odporúčaniam nepristupuje s plnou vážnosťou a neuvedomuje si, že ak nie sú naplnené práva dievčat a žien v oblasti ich sexuálneho a reprodukčného zdravia, sú ohrozené alebo porušené aj ich ďalšie práva – napríklad na vzdelanie, na prácu, či na zdravie. Veríme, že odporúčania Výboru vláda tentokrát nebude

brať na ľahkú váhu,“ uviedla **Janka Debrecéniová**, zástupkyňa výkonnej riaditeľky združenia Občan, demokracia a zodpovednosť.

Odporúčania Výboru OSN pre práva dieťaťa sú dostupné tu:

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fSVK%2fCO%2f3-5&Lang=en

Spoločná alternatívna správa ERRC a POLP je dostupná tu:

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCRC%2fNGO%2fSVK%2f23781&Lang=en

Alternatívna správa ODZ je dostupná tu:

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCRC%2fNGO%2fSVK%2f23726&Lang=en

Kontakty:

Štefan Ivanco, Poradňa pre občianske a ľudské práva – 0949 338 396, poradna@poradna-prava.sk

Janka Debrecéniová, Občan, demokracia a zodpovednosť – 0905 825 408, debreceniova@odz.sk

Michal Zálešák, Európske centrum pre práva Rómov – 0905 502 785, michal.zalesak@errc.org

Informácie o organizáciách:

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menšín a ochranu pred diskrimináciou. Pozornosť dlhodobo venuje predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny vrátane viacnásobnej diskriminácie rómskych žien v rôznych oblastiach života na Slovensku. Poradňa vo svojej práci rozvíja metódu strategického vedenia súdnych sporov a vo vybraných prípadoch sprostredkováva bezplatné právne zastupovanie v konaniach pred súdmi. **Web:** www.poradna-prava.sk

Občan, demokracia a zodpovednosť je ľudskoprávna mimovládna organizácia s vyše 20-ročnými skúsenosťami, ktorá presadzuje hodnoty spravodlivosti, ľudskej dôstojnosti a nediskriminácie. Osobitne sa venuje ľudským právam žien, a to najmä ich právu na rovné zaobchádzanie v pracovnoprávných vzťahoch a reprodukčným právam. V rámci svojej pôsobnosti sa okrem iných aktivít venuje občianskej advokácii, vzdelávaniu, publikačnej činnosti a strategickému vedeniu súdnych sporov. **Web:** www.odz.sk

Európske centrum pre práva Rómov (European Roma Rights Centre, ERRC) je medzinárodná mimovládna organizácia bojujúca proti antirómskemu rasizmu a porušovaniu ľudských práv Rómov prostredníctvom strategického vedenia súdnych konaní, výskumu, advokačných aktivít a výchovy k ľudským právam. ERRC má poradný status pri Rade Európy rovnako ako pri Hospodárskej a sociálnej rade OSN. **Web:** www.errc.org